

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-132/21 – 1

Asia C-132/21

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

3.3.2021

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Fővárosi Törvényszék (Budapestin alioikeus, Unkari)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

2.3.2021

Valittaja:

BE

Vastapuoli:

Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (valtion tietosuojaviranomainen)

Fővárosi Törvényszék (Budapestin alioikeus)

Väliintulija, joka osallistuu asian käsittelyyn tukeakseen vastapuolen vaatimuksia: Budapesti Elektromos Művek Zártkörűen Működő Részvénytársaság [– –] Budapest [– –] [– –][[kansallisia prosessioikeudellisia seikkoja]

Asian kohde: hallintotuomioistuimelle osoitettu muutoksenhaku tietosuojasiassa [– –] tehdyn päätöksen lainmukaisuuden selvittämiseksi

V ä l i p ä ä t ö s:

Fővárosi Törvényszék (Budapestin alioikeus, Unkari) esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyyntön, joka koskee luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus)

annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 51 artiklan 1 kohdan, 52 artiklan 1 kohdan, 52 artiklan 1 kohdan, 77 artiklan 1 kohdan sekä 79 artiklan 1 kohdan sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan tulkintaa.

Fővárosi Törvényszék esittää Euroopan unionin tuomioistuimelle [seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen]:

1. **Onko Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen 2016/679 (jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus) 77 artiklan 1 kohtaa ja 79 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että sen 77 artiklassa tarkoitettu hallinnollinen muutoksenhakumenettely on julkisoikeudellinen oikeussuojakeino, kun taas sen 79 artiklassa tarkoitettu tuomioistuimelle osoitettava muutoksenhaku on yksityisoikeudellinen oikeussuojakeino? Jos kysymykseen vastataan myöntävästi, seuraako tästä, että hallinnollisessa muutoksenhakumenettelyssä toimivaltaisella valvontaviranomaisella on ensisijainen toimivalta sääntöjenvastaisen menettelyn toteamisen osalta?**
2. **Jos rekisteröity, joka katsoo, että hänen henkilötietojaan on käsitelty yleisen tietosuoja-asetuksen vastaisesti, käyttää rinnakkain sekä yleisen tietosuoja-asetuksen 77 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valitusoikeutta että yleisen tietosuoja-asetuksen 79 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua oikeutta hakea muutosta tuomioistuimelta, mitä seuraavassa esitetyistä tulkinnoista voidaan pitää perusoikeuskirjan 47 artiklan mukaisena tulkintana:**
  - a) **valvontaviranomaisen ja tuomioistuimen on toisistaan riippumatta tutkittava sääntöjenvastaiset teot, ja ne voivat tämän vuoksi päätyä jopa erilaisiin ratkaisuihin; vai**
  - b) **valvontaviranomaisen päätös on ensisijainen – sääntöjenvastaisuuteen syyllistymisen toteamisen osalta – kun otetaan huomioon yleisen tietosuoja-asetuksen 51 artiklan 1 kohdassa [alkup. s. 2] tarkoitettu vastuualueet ja sen 58 artiklan 2 kohdan b ja d kohdassa tarkoitettu valtuudet?**
3. **Onko yleisen tietosuoja-asetuksen 51 artiklan 1 kohdalla ja 52 artiklan 1 kohdalla valvontaviranomaiselle osoitettu riippumaton asema ymmärrettävä siten, että se on 77 artiklan mukaisessa valitusmenettelyssä ja siinä tekemänsä päätöksen osalta riippumaton toimivaltaisen tuomioistuimen 79 artiklan nojalla antamasta lainvoimaisesta tuomiosta, jolloin se voi päätyä saman väitetyn sääntöjenvastaisuuden osalta erilaiseen ratkaisuun?**

[– –][kansallisia prosessioikeudellisia seikkoja]

Perustelut

- 1 Tietosuoja koskevaa riita-asiaa käsittelevä hallintotuomioistuin katsoo, että pääasian ratkaisun kannalta on tarpeen pyytää SEUT 267 artiklan nojalla Euroopan unionin tuomioistuinta (jäljempänä unionin tuomioistuin) tulkitsemaan asiassa merkityksellisiä unionin oikeussääntöjä.

Riita-asian kohde ja merkitykselliset tosiseikat

- 2 Valittaja oli osakkeenomistajana läsnä asiassa kyseessä olevan osakeyhtiön (jäljempänä rekisterinpitäjä) yhtiökokouksessa 26.4.2019, jossa hän esitti useaan otteeseen kysymyksiä yhtiön hallituksen jäsenille ja muille yhtiökokoukseen osallistuneille. Tämän jälkeen valittaja vaati rekisterinpitäjää luovuttamaan yhtiökokouksesta tehdyn äänitteen – valittajan henkilötietoja sisältävänä dokumenttina – ja rekisterinpitäjä vastasi vaatimukseen toimittamalla valittajalle äänitteestä vain ne osuudet, joista kuuluivat hänen puheenvuoronsa, ei kuitenkaan osuuksia, joista kuuluivat muiden henkilöiden puheenvuorot. Kantaja vaati vastapuolena olevalle valvontaviranomaiselle tekemässään valituksessa yhtäältä sen toteamista, että rekisterinpitäjä ei ollut yleisen tietosuoja-asetuksen vastaisesti luovuttanut hänelle yhtiökokouksesta tehtyä äänitettä niine vastauksineen, joita hänen kysymyksiinsä oli annettu, ja vaati toisaalta, että rekisterinpitäjä luovuttaa hänelle äänitteen. Vastapuoli katsoi, ettei kyseessä ollut sääntöjenvastainen menettely ja hylkäsi 29.11.2019 tekemällään päätöksellä [– –] valittajan valituksen.
- 3 Valittaja valitti päätöksestä tuomioistuimelle, jossa asia on parhaillaan vireillä, ja vaati ensisijaisesti vastapuolen päätöksen muuttamista ja toissijaisesti sen kumoamista. Vastapuoli on päätöksessään muotoilemansa näkemyksen perusteella vaatinut valituksen hylkäämistä.
- 4 Samaan aikaan valittaja nosti yleisen tietosuoja-asetuksen 79 artiklan mukaisesti kanteen siviilituomioistuimessa saadakseen oikeutensa toteutetuksi. Toisena asteena asian käsitellyt siviilituomioistuin totesi lainvoimaisessa tuomiossaan, että rekisterinpitäjä oli loukannut valittajan oikeutta saada tutustua henkilötietoihinsa, koska valittajan vaatimuksesta huolimatta se ei ollut luovuttanut hänelle yhtiökokouksesta laaditun äänitteen niitä osuuksia, joissa oli vastaukset hänen kysymyksiinsä, ja velvoitti rekisterinpitäjän luovuttamaan valittajalle nämä osuudet. Valittaja on [vireillä olevassa] hallintolainkäyttömenettelyssä vaatinut, että siviilituomioistuimen antama tuomio otetaan huomioon [alkup. s. 3].

Ennakkoratkaisupyyntöön esittämisen perusteet ja asianosaisten lausumat

- 5 Vastapuoli on siviilituomioistuimen lainvoimaisen tuomion johdosta vaatinut ennakkoratkaisupyyntöön esittämistä hallintolainkäyttömenettelyssä valvontaviranomaisen ja siviilituomioistuimen päällekkäisten toimivaltuuksien vuoksi. Asiaa käsittelevä tuomioistuin on ilmoittanut olevansa samaa mieltä tämän kysymyksen esiintulosta, ja katsoo, että asian ratkaisu edellyttää näiden toistensa

kanssa rinnakkaisten toimivaltuuksien rajaamista, ja tähän tarvitaan unionin tuomioistuimen tulkintaa.

- 6 Vastapuoli katsoo, että valvontaviranomaisella on yleisen tietosuoja-asetuksen 57 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojautuva ensisijainen toimivalta valvoa sitä, että tietosuoja-asetusta sovelletaan moitteettomasti, ja ensisijainen asema henkilötietojen julkisoikeudellisen suojan toimeenpanijana. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa tai kansallisissa prosessioikeudellisissa säännöksissä ei kuitenkaan määritellä sitä, miten viranomaisen toimivalta suhtautuu siviilituomioistuinten oikeussuojaa toisena asteena palvelevaan toimivaltaan, mikä on oikeusvarmuuteen liittyvä perustavanlaatuinen kysymys. Vastapuolen mukaan kansallisten prosessioikeudellisten säännösten erityispiirteiden vuoksi valvontaviranomainen ei voinut osallistua asian käsittelyyn siviiliprosessissa edes väliintulijana, minkä vuoksi se ei voinut siinä tuoda esiin kantaansa. Se on esittänyt, ettei kyseessä ole yksittäinen tapaus, vaan että se oli tietoinen muista tällaisista menettelyistä, joissa rekisteröity on saman sääntöjenvastaisuuden perusteella pannut hallinnollisen menettelyn rinnalla vireille myös siviilioikeudellisen menettelyn.
- 7 Valittajan mukaan sekä kansallisilla oikeussäännöillä että yleisellä tietosuoja-asetuksella annetaan rekisteröidyille mahdollisuus vedota oikeuksiinsa rekisterinpitäjiä vastaan myös siviilituomioistuimessa. Siviilituomioistuimen toimivallasta tutkia tietosuojan rikkomiset ja määrätä niihin perustuvat vahingonkorvaukset ei ole epäselvyyttä. Tuomioistuin ei ole tietosuoja-asiassa millään tavoin sidottu valvontaviranomaisen päätökseen.

Asian kannalta merkitykselliset unionin oikeussäännöt

8 Unionin oikeussäännöt

Yleinen tietosuoja-asetus

51 artiklan 1 kohta;

52 artiklan 1 kohta;

57 artiklan 1 kohdan a ja f alakohta;

58 artiklan 2 kohdan b ja d alakohta;

77 artiklan 1 kohta;

78 artiklan 1 kohta;

79 artiklan 1 kohta;

82 artiklan 6 kohta.

Perusoikeuskirjan 47 artikla

9 Kansalliset oikeussäännöt

Henkilötietoihin liittyvästä määräämisoikeudesta ja tiedonvälityksen vapaudesta vuonna 2011 annettu laki nro CXII (az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII törvény, jäljempänä tietosuojalaki). **[alkup. s. 4]**

22 § Oikeuksiensa turvaamiseksi rekisteröity [voi] VI luvun mukaisesti

- a) saattaa rekisterinpitäjän sääntöjenvastaisen toimenpiteen valvontaviranomaisen [(kansallinen tietosuojaviranomainen, jäljempänä tietosuojaviranomainen)] käsiteltäväksi, jos rekisterinpitäjä on rajoittanut 14 §:ssä säädettyjen oikeuksien käyttämistä tai hylännyt vaatimuksen näiden käyttämiseksi, sekä
- b) vaatia tietosuojaviranomaista toimittamaan hallinnollisen tietosuojamenettelyn katsoessaan, että rekisterinpitäjä tai sen valtuuttama tai sen määräysvallassa toimiva tietojen käsittelijä ei ole tietoja käsitellessään noudattanut henkilötietojen käsittelyä koskevissa kansallisissa oikeussäännöissä tai velvoittavissa unionin oikeussäännöissä vahvistettuja vaatimuksia.

23 § (1) Rekisteröity voi nostaa rekisterinpitäjää tai tietojen käsittelijää vastaan kanteen tuomioistuimessa – tietojen käsittelijän suorittaman käsittelytoimenpiteen osalta – katsoessaan, että rekisterinpitäjä tai sen valtuuttama tai sen määräysvallassa toimiva tietojen käsittelijä käsittelee henkilötietoja tätä koskevissa kansallisissa oikeussäännöissä tai velvoittavissa unionin oikeussäännöissä vahvistettujen vaatimusten vastaisesti.

[– –]

(4) Menettelyyn voi osallistua myös taho, jolla ei muuten ole asianosaiskelpoisuutta. Tietosuojaviranomainen voi osallistua asian käsittelyyn väliintulijana tukeakseen rekisteröidyn vaatimuksia.

(5) Jos tuomioistuin hyväksyy kanteen, se toteaa sääntöjenvastaisen teon ja velvoittaa rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän

- a) lopettamaan sääntöjenvastaisen tietojenkäsittelytoimenpiteen
- b) korjaamaan tietojenkäsittelyssä tapahtuneen sääntöjenvastaisuuden ja
- c) toimimaan yksilöimällään tavalla rekisteröidyn oikeuksien toteuttamiseksi, ja ratkaisee tarvittaessa samalla aineellista ja aineetonta vahingonkorvausta koskevat vaatimukset.

[– –] [edellä mainitun tuomion julkaisua koskevia yksityiskohtia]

38 § (1) Tietosuojaviranomainen on riippumaton valtionhallinnon toimielin.

(2) Tietosuojaviranomaisen tehtävänä on valvoa ja edistää henkilötietojen suojaamista ja oikeutta tutustua yleisesti merkittäviin ja yleisen edun nimissä julkaistaviin tietoihin sekä edistää henkilötietojen vapaata liikkuvuutta Euroopan unionissa.

(2a) Yleisellä tietosuoja-asetuksella valvontaviranomaiselle osoitettuja tehtäviä ja valtuuksia käyttää Unkarin oikeushallinnon alaan kuuluvien oikeussubjektien osalta yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja tässä laissa tarkoitettulla tavalla tietosuojaviranomainen.

(3) 2 ja 2a momentissa tarkoitettujen tehtäviensä puitteissa ja tämän lain mukaisesti tietosuojaviranomainen [– –]:

- a) toimittaa ilmoituksen perusteella ja viran puolesta tutkintamenettelyyn;
- b) toimittaa rekisteröidyn vaatimuksesta ja viran puolesta hallinnollisen menettelyyn;

[– –][toimivaltaa koskevia yksityiskohtia, joilla ei ole asian kannalta merkitystä]

- e) voi osallistua väliintulijana muun tahon vireille panemaan menettelyyn;

[– –][toimivaa koskevia yksityiskohtia, joilla ei ole asian kannalta merkitystä]

- h) huolehtii velvoittavissa unionin oikeussäännöissä, kuten yleisessä tietosuoja-asetuksessa ja [luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämisestä, tutkimisesta, paljastamisesta tai rikoksiin liittyviä syytetoimia tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäättöksen 2008/977/YOS kumoamisesta annetussa] direktiivissä (EU) 2016/680 jäsenvaltioiden valvontaviranomaisille ja tässä laissa [tietosuojaviranomaiselle] osoitetuista muista tehtävistä.

[– –][alkup. s. 5]

(5) Tietosuojaviranomainen on riippumaton, se on toiminnassaan vain velvollinen noudattamaan lakia, sille ei voida antaa ohjeita vastuullaan olevien tehtävien hoitamisessa ja se hoitaa tehtäviään täysin muista elimistä ja näiden vaikutusvallasta riippumattomana. Tietosuojaviranomaisen tehtävistä voidaan säätää vain lailla.

Tuomioistuinten organisaatiosta ja hallinnosta vuonna 2011 annettu laki LXVI (A bíróságok szervezeteről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény; jäljempänä tuomioistuimista annettu laki)

6 § Tuomioistuimen päätös sitoo kaikkia, myös silloin, kun tuomioistuin toteaa, että se on tiettyssä asiassa toimivaltainen tai ettei sillä ole toimivaltaa.

Yhteenveto syistä, joiden vuoksi ennakkoratkaisukysymykset on esitetty

- 10 Unionin tuomioistuin ei ole vielä tulkinnut yleisen tietosuojasetuksen 77 ja 79 artiklaa niissä säädettyjen toimivaltuuksien rajaamisen osalta. Mainituilla artikloilla otetaan käyttöön niissä tarkoitettujen oikeussubjektien hyväksi oikeuksia, joihin voidaan perustaa vaatimuksia rinnakkaisesti mutta oikeuksien rinnakkaisesta käytöstä voi aiheutua oikeusvarmuuteen liittyviä kysymyksiä, kuten käsiteltävässä pääasiassa. Kansallisten menettelysääntöjen mukaan valvontaviranomaisen päätökset eivät sido siviilituomioistuimia, minkä vuoksi on mahdollista, että siviilituomioistuin tekee saman tosiseikaston perusteella päätöksen, joka on ristiriidassa valvontaviranomaisen tekemän päätöksen kanssa.
- 11 Ennakkoratkaisua pyytää hallintotuomioistuin, joka käsittelee asiaa tietosuojasetuksen 78 artiklassa säädettyjen toimivaltuuksien nojalla valvontaviranomaisen tekemän päätöksen tutkimiseksi. Valvontaviranomaisen toimivalta vaikuttaa kuitenkin myös ennakkoratkaisua pyytävän hallintotuomioistuimen toimivaltaan, koska tämä voi suorittaa laillisuusvalvonnan ainoastaan niiden oikeudellisten kysymysten osalta, jotka kuuluvat valvontaviranomaisen toimivaltaan. Ennakkoratkaisua pyytävällä tuomioistuimella on pääasiassa velvollisuus tutkia valvontaviranomaisen päätöksessä tietosuojasetuksen rikkomisesta tehdyt toteamukset, ja siviilituomioistuimet, jotka toimivat tietosuojasetuksen 79 artiklassa säädetyn toimivallan nojalla, ovat jo ratkaisseet saman oikeuskysymyksen. Siviilituomioistuimen tuomiolla ei ole pääasiassa oikeusvoimavaikutusta, koska asianosaiset eivät ole samat. Vaikka asian vireille pannut asianosainen on sekä siviiliprosessissa kuin pääasiassakin se oikeussubjekti, johon tietojenkäsittely kohdistuu, vastapuolena siviiliprosessissa oli rekisterinpitäjä, kun taas pääasiassa vastapuolena on valvontaviranomainen, jonka vaatimuksia rekisterinpitäjä muuna osapuolena tukee. Siviiliprosessissa valvontaviranomainen voi osallistua väliintulijana asian käsittelyyn yksinomaan tukeakseen rekisteröidyn vaatimuksia tietosuojalain 23 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla. Valvontaviranomainen ei kuitenkaan tässä tapauksessa ole yhtä mieltä valittajan vaan rekisterinpitäjän kanssa, minkä vuoksi väliintulon edellytykset eivät sen osalta täyty.
- 12 Asiassa on riidatonta se, että ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on tutkittava samat tosiseikat ja sama sääntöjenvastainen teko tulkitsemalla samoja unionin ja kansallisia oikeussääntöjä, joiden osalta siviilituomioistuin on jo antanut lainvoimaisen tuomion. Kansallisten menettelysääntöjen mukaan silloinkin, kun siviilituomioistuimen tuomio ei velvoita hallintotuomioistuinta, tämä ei voi sivuuttaa oikeusvarmuuden periaatetta, jonka nojalla tuomioistuinten tuomiot sitovat kaikkia (tuomioistuinta annetun lain 6 §).
- 13 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan yleisen tietosuojasetuksen 77 ja 79 artiklassa säädetyillä muutoksenhakumahdollisuuksilla ei ole pyritty siihen, että olemassa olisi rinnakkaisia toimivaltuuksia samojen tosiseikkojen ja saman sääntöjenvastaisuuden tutkimiseen, ja tähän tarvitaan unionin tuomioistuimen vahvistama rajaus. Muussa tapauksessa voi syntyä toistensa

kanssa ristiriitaisia ratkaisuja, mikä loukkaisi vakavasti oikeusvarmuutta niin rekisterinpitäjän kuin sen oikeussubjektin osalta, jotka tietojenkäsittely koskee. [alkup. s. 6]

- 14 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pohtii, olisiko tässä yhteydessä mahdollista omaksua kilpailuoikeudessa muotoutunut tulkinta, jonka mukaan on täysin mahdollista erottaa toisistaan julkisoikeudellinen ja yksityisoikeudellinen vaade asianomaisten oikeuksia loukkaamatta. Tietyistä säännöistä, joita sovelletaan jäsenvaltioiden ja Euroopan unionin kilpailuoikeuden säännösten rikkomisen johdosta kansallisen lainsäädännön nojalla nostettuihin vahingonkorvauskanteisiin² 6.11.2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/104/EU 9 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että kilpailuoikeuden rikkominen, joka on todettu kansallisen kilpailuviranomaisen tai muutoksenhaku tuomioistuimen lopullisella päätöksellä, ei ole riitautettavissa vahingonkorvausta koskevaa vaatimusta käsiteltäessä. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin rinnastaa nämä oikeussäännöt toisiinsa, koska yleisen tietosuoja-asetuksen 82 artiklan 6 kohdassa, joka koskee vahingon korvaamista, viitataan nimenomaisesti sen 79 artiklassa säädettyyn muutoksenhakuun tuomioistuimissa, – joka Unkarin oikeusjärjestyksessä kuuluu siviilituomioistuinten toimivaltaan, – kun taas tietosuoja-asetuksessa säädettyjen velvoitteiden noudattamisen osalta toimivalta kuuluu pääsäännön mukaan valvontaviranomaiselle.
- 15 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen 77 artiklassa tarkoitettu muutoksenhakekeino on julkisoikeudellinen vaade – siitä huolimatta, että se tulee vireille rekisteröidyn vaatimuksesta/valituksesta – kun taas sen 79 artiklassa säädetty tuomioistuimelle osoitettava muutoksenhaku kuuluu yksityisoikeudellisten vaateiden piiriin. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että luonnollinen henkilö, jota asia koskee, voi oman harkintansa mukaan valita kumpaa se näistä oikeussuojakeinoista käyttää, eikä toinen ole toisen edellytyksenä tai perusteena. Unionin tuomioistuin totesi 27.9.2017 antamassaan tuomiossa Peter Puškár v. Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Kriminálny, M. úrad finančnej správy (C-73/16, EU:C:2017:725, jäljempänä asiassa Puškár annettu tuomio), että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa asetetaan sen edellytykseksi, että henkilö, joka katsoo yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24.10.1995 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 95/46/EY taattua oikeuttaan henkilötietojen suojaan loukatun, voi saattaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi, se, että hän on ensin käyttänyt kaikki kansallisissa hallintoviranomaisissa käytettävissä olevat oikeussuojakeinot, kunhan näiden oikeussuojakeinojen käyttämisestä koskevat konkreettiset menettelysäännöt eivät vaikuta suhteettomasti kyseisessä määräyksessä tarkoitettuun oikeuteen tehokkaisuuteen oikeussuojakeinoihin tuomioistuimessa (tuomiolauselman 1 kohta). Unionin tuomioistuin tunnusti tuomiossaan, että asian käsittelyä ensin hallinnollisten muutoksenhakekeinojen kautta voidaan pitää perusteltuna yleisten edun mukaisten hyväksyttävien päämäärien saavuttamiseksi,

kuten tuomioistuinten vapauttamiseksi riita-asioista, jotka voidaan ratkaistu suoraan asianomaisessa hallintoviranomaisessa, ja oikeudenkäyntien tehokkuuden edistämiseksi siltä osin kuin kyse on riita-asioista, joissa asia on saatettu tuomioistuimen käsiteltäväksi siitä huolimatta, että oikaisuvaatimus on jo tehty.

- 16 Asiassa Puškár annetussa tuomiossa kyseessä olleesta tosiseikastosta poiketen kansallisessa lainsäädännössä ei edellytetä kanteen nostamiselta tuomioistuimessa, että ensin olisi käytetty kaikki mahdolliset hallinnolliset oikeussuojakeinot. Pääasiassa kyseessä oleva oikeudellinen tulkintakysymys johtuu juuri siitä, että rinnakkain käytetyt oikeussuojakeinot voivat johtaa erilaisiin lopputuloksiin. Siinä tapauksessa, että sama luonnollinen henkilö panee vireille kummatkin oikeussuojakeinot voidakseen saada korjattua saman sääntöjenvastaisuuden, valvontaviranomaisen – ja samalla tietosuoja-asetuksen 78 artiklan nojalla valvontaviranomaisen päätöstä tutkivan hallintotuomioistuimen – sekä siviilituomioistuinten toimivalta, joiden tehtävänä on asetuksen 79 artiklan nojalla ratkaista yksityisoikeudelliset riita-asiat, olisi tarpeen määrittää sen selvittämiseksi, millä elimellä on [alkup. s. 7]ensisijainen toimivalta ratkaista, onko kyseessä sääntöjenvastainen menettely. Asiassa Puškár annetun tuomion mukaisesti oikeudenkäyntien tehokkuuden edistäminen on sellainen yleisen edun mukainen hyväksyttävä päämäärä, jota ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan olisi tavoiteltava kaikissa jäsenvaltioissa riippumatta kansallisissa menettelysäännöissä olevista eroista.
- 17 Se, että toimivalta on rinnakkainen vertikaalisesti, on ongelmallista myös siksi, että yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 117 perustelukappaleessa – jonka mukaan keskeinen osa luonnollisten henkilöiden suojelua henkilötietojen käsittelyssä on perustaa jäsenvaltioihin valvontaviranomaiset, joille on myönnetty valtuudet hoitaa tehtävänsä ja käyttää toimivaltaansa täysin riippumattomasti – muotoiltu tavoite, joka jäsenvaltioiden on toteutettava 51 artiklan 1 kohdan mukaisesti, jäisi osittain rajalliseksi siinä tapauksessa, että tuomioistuimeen osoitettu muutoksenhaku tapahtuisi ennen hallinnollista muutoksenhakua. Jos rinnakkainen tuomioistuimelle osoitettu ja hallinnollinen muutoksenhaku hyväksyttäisiin, aikaisemmin annettu lainvoimainen tuomioistuinratkaisu sitoisi valvontaviranomaista samojen tosiseikkojen perusteella vireille pannun valituksen ratkaisun osalta. Tämä rajoittaisi tällaisissa tapauksissa valvontaviranomaiselle yleisen tietosuoja-asetuksen 58 artiklan mukaan kuuluvia toimivaltuuksia.
- 18 Julkisasiamies Michal Bobekin vireillä olevassa asiassa Facebook Ireland Limited, Facebook Inc., Facebook Belgium BVBA v. Gegevensbeschermingsautoriteit (C-645/19) 13.1.2021 antaman ratkaisuehdotuksen (jäljempänä asiassa Facebook annettu ratkaisuehdotus) 95–97 kohdassa todetaan, että luonnollisille henkilöille tarjottava korkeatasoinen suoja edellyttää johdonmukaisuuden turvaamista. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan perusoikeuskirjan 47 artiklan soveltaminen ei edellytä johdonmukaisuutta vain horisontaalisesti valvontaviranomaisten toimintaan kohdistuvana johdonmukaisuusvaatimuksena vaan myös vertikaalisesti hallinnollisten ja lainkäyttöllisten muutoksenhakekeinojen välillä.

Perusoikeuskirjan 47 artiklassa vahvistettu oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan voidaan turvata vain, jos oikeusvarmuus toteutuu eli siten, että muutoksenhakuasioissa toimivaltaiset riippumattomat elimet soveltavat oikeussääntöjä johdonmukaisesti. Johdonmukaisuuden kannalta on tarpeen määritellä ensisijaisuusjärjestys sellaisten muutoksenhakukeinojen välille, joita luonnolliset henkilöt voivat käyttää rinnakkain. Tämä on mahdollista vain yleistä tietosuoja-asetusta tulkitsemalla, kun otetaan huomioon, että sekä valvontaviranomainen että tuomioistuimet ovat toimivaltansa puitteissa päätöksentekijöinä riippumattomia.

- 19 Ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa, jossa on kyse valituksesta hallintotuomioistuimeen valvontaviranomaisen päätöksestä, jonka tämä on tehnyt yleisen tietosuoja-asetuksen 78 artiklan nojalla, kysymys rinnakkaisista toimivaltuuksista on tullut esiin horisontaalisesti, hallintotuomioistuimen ja siviilituomioistuimen välillä. Sikäli kuin toimivaltuuksia ei kyetä rajaamaan ja sama henkilö panee rinnakkain saman epäillyn sääntöjenvastaisuuden vuoksi sekä tietosuoja-asetuksen 77 artiklassa tarkoitetun hallinnollisen menettelyn että sen 79 artiklassa tarkoitetun lainkäyttömenettelyn, asiassa Facebook annetun ratkaisuehdotuksen 171 kohdassa esiin tuotu kysymyksenasettelu on tehtävä myös hallintotuomioistuimen ja siviilituomioistuimen toimivaltuuksien osalta. Hallintotuomioistuimen, joka valvoo valvontaviranomaista sille asetuksen 78 artiklassa osoitetun toimivallan puitteissa, ja siviilituomioistuimen, joka toimii 79 artiklan nojalla, välille voisi syntyä ”kilpailu ensimmäisestä tuomiosta”. Tällä tavalla se lainkäyttöelin, joka ensimmäisenä onnistuisi saamaan asian ratkaistua lainvoimaisella tuomiolla, olisi se, jolla todellisuudessa olisi toimivalta ratkaista kysymys siitä, onko tietojenkäsittely tietyssä yksittäistapauksessa tapahtunut laillisesti vai laittomasti.
- 20 Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on valvontaviranomaisen kanssa yhtä mieltä siitä, että yleisen tietosuoja-asetuksen 51 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu toimivalta sekä tehtävät ja toimivaltuudet, joista säädetään sen 57 artiklan 1 kohdan a **[alkup. s. 8]** ja f kohdassa sekä 58 artiklan 2 kohdan b ja c alakohdassa antavat valvontaviranomaiselle ensisijaisen toimivallan kyseisessä asetuksessa vahvistettujen velvoitteiden noudattamisen tutkimisen ja valvonnan osalta. Tämän johdosta ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin esittää, että unionin tuomioistuin vahvistaisi tulkin, jonka mukaan silloin, kun valvontaviranomainen toimittaa tai on toimittanut samaa sääntöjenvastaisuutta koskevan menettelyn, sen päätös kyseisessä asiassa – aivan kuten sen ratkaisuja valvovan hallintotuomioistuimen ratkaisu – on ensisijainen ratkaistaessa sitä, onko kyseessä sääntöjenvastaisuus, eikä näissä hallinto- ja hallintolainkäyttömenettelyissä annettaisi sitovaa vaikutusta toteamuksille, jotka siviilituomioistuimet ovat tehneet käsitellessään asiaa yleisen tietosuoja-asetuksen 79 artiklan nojalla.
- 21 Pääasian ratkaisemiseksi on tarpeen rajata valvontaviranomaisen ja sen tekemään päätökseen kohdistuvaa valitusta käsittelevän hallintotuomioistuimen sekä yleisen tietosuoja-asetuksen 79 artiklan nojalla asiaa käsittelevän siviilituomioistuimen toimivaltuudet sääntöjenvastaisen teon toteamiseen liittyvissä kysymyksissä

ottaen huomioon se, että mikäli valvontaviranomaisen toimivaltaa ei katsota ensisijaiseksi, ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen on oikeusvarmuuden periaatteen mukaisesti katsottava sitovaksi se, mitä siviilituomioistuin on lainvoimaisessa tuomiossaan todennut, eikä se voisi itse arvioida hallintopäätöksessä tehtyjen toteamusten lainmukaisuutta sääntöjenvastaisuuden tapahtumisen osalta, mikä merkitsisi käytännössä sitä, että yleisen tietosuojasetuksen 78 artiklassa säädetty toimivalta menettäisi merkityksensä.

- 22 Tällä hetkellä vallitsevan tilanteen jatkuminen johtaisi yleiseen oikeudelliseen epävarmuuteen, sillä hallintotuomioistuimen ja siviilituomioistuimen ratkaisujen osalta aikajärjestys määrittäisi sen, millä niistä olisi sitova vaikutus muissa edelleen vireillä olevissa muutoksenhakumenettelyissä.

[– –] [kansallisia prosessioikeudellisia seikkoja]

Budapest, 2.3.2021.

[– –] [allekirjoitukset]

TYÖASIAKIRJA